

K-vormige recessie: daklozentrends in coronatijd

Door [Adjiedj Bakas](#) - 17 oktober 2020

Geplaatst in [Coronavirus](#)

De coronacrisis heeft werkloosheid als gevolg. Ook veel kleine ondernemers gaan failliet. De economische stress leidt steeds vaker ook tot echtscheidingen. En het woningtekort loopt almaar verder op. De huizenmarkt blijft krap, ondanks de economische recessie. Makelaarsvereniging NVM meldt intussen almaar stijgende huizenprijzen. De gelauwerde documentairemaker Peter Bosch, die veel in Los Angeles werkt, ziet daardoor een zekere Amerikanisering onder Nederlandse daklozen ontstaan.

Bosch: 'In Amerika kan een succesvolle ondernemer, die getroffen wordt door ziekte, failliet gaan aan de ziektekosten. Je ziet daar ook veel gescheiden mannen die in hun auto slapen of op een luchtbedje op kantoor overnachten'. In Nederland groeit deze groep onzichtbare daklozen al een tijdje, maar door de coronacrisis groeit het aantal daklozen naar verwachting sneller.

Cijfers over het aantal daklozen in Nederland lopen uiteen van 39.300 tot 70.000, afhankelijk van de definitie en de wijze van tellen. Het aantal mensen dat in Nederland bekend staat als dak- en thuisloze is sinds 2009 meer dan verdubbeld, zo blijkt uit cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Nu staan ruim 39.000 mensen bekend als dakloos; in 2009 waren dat er nog ongeveer 18.000. Ik verwacht een K-vormige recessie. Sommige branches en bedrijven, zoals de IT-sector, zullen versterkt uit de recessie komen. Anderen worden weggevaagd. Denk aan bijvoorbeeld de evenementen- en horecabranches. De preteconomie is stervende.

K-vormige recessie: daklozentrends in coronatijd

Pre-daklozencursussen

Omroep NTR stuurt dezer dagen enkele wanhopige ondernemers uit zwaar getroffen evenementen- en horecabranches, het bos in met geharde dakloze mannen, die hebben leren leven met verlies. Zo kunnen aanstaande daklozen alvast 'streetwise' worden gemaakt. In november zullen we dit op tv gaan zien. We kennen in ons land al langer prepensioneringscursussen, maar pre-daklozen-cursussen was ik nog niet eerder tegengekomen.

In Amerika zie je dat wel vaker. Zowel daar als hier belandt een toenemend aantal gescheiden mannen op straat omdat ze niet kunnen aankloppen bij opvangvoorzieningen. Ze voldoen niet aan de criteria om een daklozenpas te krijgen want ze hebben geen drugs- of alcoholverslaving en ook geen psychische problemen. Waar kunnen zij terecht? In Amsterdam probeert een dominee een vaderhuis te stichten waar gescheiden vaders tijdelijk onderdak in kunnen krijgen en hun kinderen kunnen ontvangen.

Daklozen met een baan

De verschijning van deze nieuwe daklozen komt niet overeen met het stereotype beeld van een dakloze man. Ze zien er verzorgd uit, en onzichtbare daklozen hebben vaak zelfs een baan. Ook zijn ze meestal niet verslaafd en hebben ze geen psychische problemen. En juist omdat ze niet binnen het stereotype van een hulpbehoevend iemand passen, komen ze niet in aanraking voor een daklozenpas. Zo worden deze onzichtbare daklozen aan hun lot overgelaten. Ze kunnen geen dak boven hun hoofd vinden en ook een hotelletje kunnen ze niet betalen.

De nachtopvangplekken bij o.a. het Leger des Heils puilen uit. Daklozen leren zichzelf daarom steeds vaker aan om zittend hun rust te pakken. Naar schatting gaat het om een groep van 10.000 mensen die de afgelopen tijd tussen wal en schip zijn geraakt en geen woning meer kunnen betalen. Yolanda Groeneweg realiseerde zich dat er voor deze groep een oplossing gevonden moest worden, dus richtte zij Stichting Op Weg Naar Huis op.

Haar organisatie biedt slaapkamers voor een lage huurprijs aan daklozen. Een woongroep voor gescheiden mannen die in hetzelfde schuitje zitten en daar steun kunnen vinden bij elkaar. 'Zonder postadres ben je als dakloze nergens. Je krijgt geen post, je kan niet werken, je hebt geen zorgverzekering en ga zo maar door. Alles valt en staat met een inschrijfadres, bij ons krijgen ze dat', legt Yolanda uit in een uitzending bij KRO NCRV. Maar mensen als Yolanda krijgen het in coronatijd drukker dan voorheen.

Meer relatiestress door corona

Het virus is nog niet klaar met ons. De tweede golf brengt nog meer bedrijfsfaillissementen en nog meer werkloosheid met zich mee. Na de verkiezingen komen er bezuinigingen en verhogingen van o.a. zorgkosten, waardoor ons netto-inkomen vermindert. Leren leven met minder wordt dus het nieuwe

K-vormige recessie: daklozentrends in coronatijd

normaal. Maar we zullen ook moeten leren overleven. Dat kan op verschillende manieren. Onlangs stuitte ik op een wel heel bijzondere manier van leren overleven. Nu de tweede coronagolf begonnen is, vind ik het relevant om erover te schrijven.

Goed geventileerde daklozen krijgen geen corona

Daklozen krijgen zelden of nooit corona, zo bleek tijdens de eerste golf. Door het leven op straat, in de buitenlucht zijn ze gehard geraakt en krijgt het virus geen vat op ze. De ventilatie, waar Maurice de Hond voor pleit, blijkt bij hen inderdaad goed te werken. Maar we kunnen nog veel meer van daklozen leren, betogen de drie jonge ondernemers, die BMTS bedachten, wat staat voor *Business Meets The Street*.

Jerry Winkler (de beroemde ex-dakloze over wie het boek 'Overnight Millionaire' in november verschijnt), Rijk Smitskamp en Bernhard Holtrop sturen mensen het bos in op survival met daklozen. Bij het kampvuur en in de zweethut vertellen deelnemers en daklozen elkaar hun levensverhalen, delen ze ervaringen, levenslessen, tips & tricks. Mensen uit de mainstream kunnen veel leren van daklozen die jaren overleven met weinig tot niets. En daklozen kunnen leren van mensen die ze anders nooit ontmoet zouden hebben. Wederzijdse prostitutie dus.

Ieder tijdperk kent zijn eigen uitdagingen. In onze tijd is dat de onuitputtelijke informatiestroom die wij te verwerken krijgen. Continu zijn we bezig, met het hoofd, te bepalen waar we informatie op moeten slaan en welke actie we moeten ondernemen. Maar: complexe beslissingen worden het beste genomen op basis van intuïtie. Daklozen weten dat als geen ander.

Ze hebben op straat leren luisteren naar hun intuïtie. Ze volgen hun instincten en ze beseffen het belang van emotie. Daarmee zijn ze noodgedwongen teruggegaan naar het bestaan van de oermens, de jager-verzamelaar, de nomade, het bestaan van onze voorouders. We kunnen wel lezen of films bekijken over oermensen, maar als je een paar dagen met deze hedendaagse oermensen optrekt en zelf het bestaan van moderne nomaden ervaart en mee beleeft, leer je er het meeste van.

Maurice de Hond beargumenteert al maanden de correlatie tussen corona en ventileren. Hij krijgt groot gelijk van de drie jonge ondernemers van BMTS. 'Sommigen denken dat daklozen extra kwetsbaar zijn voor corona door hun leven in de buitenlucht, maar vrijwel geen enkele dakloze heeft tot nu toe corona opgelopen,' constateert Winkler nuchter. 'Dat komt toch echt door het leven in de buitenlucht, en buiten vinden minder besmettingen plaats dan binnenskamers.'

Daklozen als exponent van de Emotionele Revolutie

Winkler en zijn compagnons sluiten daarmee aan bij de Emotionele Revolutie, die volgens de grote denker Mickey Huibregtsen nu gaande is. Hij zegt: 'We hebben een industriële revolutie gehad, waarbij de nadruk voor het management heel sterk lag op ordening: een soort Einstein aan de top die alles bedacht en dan verder ondergeschikten die keurig uitvoerden wat hij bedacht had. Dat kon in een wereld waarin het veranderingstempo relatief laag was.'

K-vormige recessie: daklozentrends in coronatijd

Toen hebben we de informatierevolutie gekregen, die daar dwars doorheen is gaan lopen en die al buitengewoon ontwortelend heeft gewerkt. Daardoor werd het veranderingstempo enorm opgevoerd en werden organisaties gedwongen om aan de frontlijn steeds meer vrijheden te geven, opdat mensen zelf hun oplossingen konden zoeken. Er was geen tijd meer om te wachten op orders van boven, dus je moest improviseren.

En nu hebben we in mijn overtuiging de emotionele revolutie, waarmee ik het volgende bedoel: in alle aspecten van management wordt de emotie en het beheersen, sturen en beïnvloeden daarvan een steeds belangrijkere factor voor succes. Je ziet de emotie naar de consument toe in het merk. Maar ook richting financiële wereld.

De financiële wereld wordt ook emotioneler

Als één ding is gebleken met alle prachtige alfa's, bèta's en berekeningen die we maken, is het dat die financiële wereld steeds instabieler aan het worden is en daarmee ook steeds emotioneler. Men probeert logica op de emotie toe te passen, maar men zit eigenlijk continu de ene emotie op de andere te stapelen. En dat effect wordt steeds sterker.

Waar vroeger een medewerker vrij makkelijk de omgeving om zich heen accepteerde, heeft hij daar nu een veel groter verwachtingspatroon van en stelt hij zich dus ook veel onafhankelijker op. Alle drie die fasen spelen nog door elkaar heen: de industriële revolutie is bijna klaar; de informatierevolutie, daar zitten we nog middenin, en we staan nog maar aan het begin van de emotionele revolutie. Dat heeft grote consequenties'.

Terug naar de oermens

Huibregtsen heeft gelijk. Emoties zijn in deze coronatijd terug van weggeweest. Feitelijk komt de oermens van 200.000 jaar geleden terug, maar dan in een modern jasje. De stadsnomade is natuurlijk anders dan de jager-verzamelaar van vroeger. Maar in de kern spreekt hij dezelfde innerlijke kracht, intuïties en emoties aan als onze voorouders.

Tijdens een meerdaagse tocht in een natuurrijke omgeving trekken *high potentials* uit bedrijven of overheden op met *high potentials* van de straat. Bijvoorbeeld mensen die dakloos of ex-gedetineerd zijn, en keihard knokken om weer deel te nemen aan de maatschappij. Winkler: 'Wij noemen ze de high potentials van de straat. Deelnemers aan de BMTS leren in de natuur met en van elkaar.

Op een out of the box manier wordt wijsheid uit het normale leven uitgewisseld met wijsheid van de straat. Eigenlijk is dit een vorm van detoxen. De begeleiding is in handen van ervaren coaches. Vanwege corona trekken we nu de provincies in. In iedere Nederlandse regio kunnen we met groepen mensen samen met groepen daklozen het bos in. We hebben een portable zweethut en moeten alleen nog van de plaatselijke autoriteiten toestemming krijgen voor het stoken van een kampvuur. Onze trajecten zijn nuttig voor ondernemers uit het MKB, maar ook voor ambtenaren, politici, bankiers, verzekeraars of zorgmedewerkers.' Is dit wel coronaproof? Winkler: 'Zeker wel. Mondkapjes op,

K-vormige recessie: daklozentrends in coronatijd

regelmatige temperatuurchecks en we stoken in de zweethut zo warm dat het coronavirus niet overleeft.'

Kinderen uit een beschermd elitair milieu leren van daklozen

Psychiater Esther van Fenema krijgt in haar praktijk in 't Gooi regelmatig kinderen uit de elite te behandelen. 'Die zijn bij wijze van spreken met een zilveren lepeltje in de mond geboren, zeer beschermd opgevoed, en hebben weinig tegenslag in het leven gehad. Nu, tijdens de coronacrisis verandert hun vertrouwde wereld ingrijpend en daardoor zie je ze vaak depressief worden.' Winkler: 'Dat herkennen wij. Mijn vader was ook een succesvolle ondernemer uit 't Gooi. Daarom nemen we ook groepjes tieners en twintigers uit elitaire milieus mee op pad met daklozen, oftewel de talenten van de straat. Zo kunnen ze leren om te gaan met tegenslag.'

Door de coronacrisis zal ook het aantal echtscheidingen toenemen. En ook het aantal daklozen stijgt, mede door de woningnood. De overheid heeft minder geld om dit allemaal aan te pakken. Het zal uit de mensen zelf moeten komen. Iedereen, leider of niet, moet herbronnen, zijn oerkracht hervinden nu zoveel zekerheden wegvallen. Zo voorkomen we depressies en burn outs. Onderzoek uit Amerika leert dat de coronapandemie voor steeds meer geestesziekten en verslaving zorgt.

Het loskomen van een verslaving vergt ontzettend veel doorzettingsvermogen. De drugsverslaving in ons land is een van de grootste issues van deze tijd. Ik vind daarom ieder initiatief dat leidt tot het verminderen van drugsgebruik, serieus genomen moet worden. Daarmee verminderen immers ook drugshandel en drugsriminaliteit die nu zo welig tieren.

K-vormige recessie: daklozentrends in coronatijd

Van Adjiedj Bakas verschijnt deze week het boek 'Donkerblank'.

[Hier te koop](#)